

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST

„Slegom rastu malo stvari, a mnogo sve poljvari“ Nar. Posl.

Pretpлата s poštarinom stoji 2 for., a soljsho samo 1 for. za celu godinu. Naznakom 1 for., a soljsho 50 novč. za pol godine. Izvan Carolina više poštarina. Gdje se najte najmanje 5 soljshak to su rođaji, da im list šaljemo srim ukupno pod jednaki zarojem i imenom, darat čemo za 70 novč. na godinu srakom. Novci so šalju kroz postarsku Naznakom. Imo, prezimo i najbližu Postu valja Jasno označiti. Komu List neoldje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje so neplaća nikakva postarina, napisar izvana Reklamacija. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRVNIČTVO

nalaza se

Tipografa Flegi di C. Amati; via della Zonta, N. 7.

Pisma so šalju platjono postarino. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se il u ulosici il u izradku, naimo prama stoji vrijednosti i smjera onoga lista. Ne-podpisani so dopisi neupotrebljivi. Oobna napadajna i čisto sukrorno stvari nenalaza mjesta u ovom listu. Priobena so pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 4 redakak stoji 60 novč., a svaki redak surišu 5 novč. il u slučaju opozivanja po što so pogoda oglasnik i odpravništvo. Dopisi so nevrataju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvrednih slučajeha, nedoptaju, nego putem stroje Listarstva.

OBĆINSKI IZBORI.

Do pred malo godinah bili smo u nekih krajevih Istre sluge zemaljskoj gospodi, u nekih zaslužjeni članovi talijanskih municipijah, koji su se u svojih gradićih od vjeka davno ravnali po svoju, ni neprijatelj je li to njihovim seljanom dobro je li zlo.

Nenaučeni tako uplitati se u obće-nite posle, mislili smo da je jedino dobro u tom: brinuti se za svoju kuću i njiyu, a puteve i ceste, kapitale obće-niske, šume, livade itd., neka uređuje i gospodari s njimi onaj, koga nekako sreća nanese na čelo obćine.

Koje čudo, da je to tako ostalo, kad nam je zakon ob obćinskoj samo-upravi dao u ruke sukno i škare? Da je ta nebriga potrajala malo vremena, oprostilo bi se, al žalibože u većini naših obćinah i danas, poslje tolikih gorkih izkustvah, nadješ većinu ljudi, kojim su izbori deveta briga. Ako idu glas dati, daju ga nepromišljeno, ako imaju ikakova donaćega posla onaj dan, onda ni neidu birati, da tobože vrijeme nepotrate. Ljudi! to nije dobro ni pametno, svi su vaši prigovori u tih prilikah suproti, šturi. Sudite sami, nije li ovako: Oni muži, koje si obćina za poglavare izabere, imaju svetu dužnost, da uzdrže ono, što smo od otacah dobili, i da kako svaki provrtan čovjek i oni puste obćini više još, nego li je do njih imala. Ali svaki obćinar nezna tako gospodariti. Posadi Petra na slabu Pavlova kmešćinu, on će u trudem i razlogom povećati i obogatiti; a Pavle će Petrovu dobru kmešćinu zapraviti. Tako je i s obćinom. Izaberite dobre ljude, poštenu čeljad, pak će vam obćina napredovati. Ako i bude troška, al će se znati i viditi, kamo je što potrošeno. Izaberite nevaljane gospodare, onda jao i naopako! Da Vam se prijube, oni tobože neće učiniti kakvog malog troška, ali sve drugo bit će potrošeno ludo bez koristno.

Jedan reče: Izabrali smo druge ljude, pak je svejedno; ništa se manje ne troši. To može istina biti, ali onda je znamenje, da ste se prevarili, pak se sakupi nekoliko ljudi, dokaze oblas-tim, da ti i ti muži nisu dobri gospodari, pak se opeta bira. Nego tako prigovara-ju oni, koji misle, da obćina nebi smjela ništa potrošiti, a vendar bi rado, da mu diete zna čitati i pisati, da su obćinski putevi dobri, da voda polje nedere, da su porezi od komunala plaćeni. Ali ti prigovori malo vrede, jer što treba, za ono se mora trošiti. Nijedno poglavarstvo nebiru se, da iz svoga žepa za obćinu troši, ali svako poglavarstvo, koje birate, neka je takovo, da se obćinski imetak ludo ne trati, nego da se pametno gospodari.

Drugi reče: I bez mene će se obaviti, što jim treba moga glasa ni

savjeta. Ni to nevalja, brate. Bez tebe se može obaviti, al onda nemoj vapiti, kako te deru i bezdušno gospodare; bilo i tebi skrbiti, da se bolji izabere. A da svi rećemo „i bez mene će se obaviti“, tko bi obavio? Bi li svaki za se školu zidao, bi li svaki za se put popravljao, liečnika držao, učitelja plaćao, gore branio; ili bi živili raztrkani, kao vući u gori, kad jedan od drugoga uvijek štogod potrebujemo, kad u obćin-stvu živiti moramo?

Ovo smo napisali, da opet ljude pameti dozovemo, jer znamo, da se nekoga obćinska zastupstva obnavljaju do mala. Rado smo napisali, jer nam izkustvo potvrđuje, da smo istinu rekli, i da si možemo pomoći, kad nas je volja. Baš ove dane si je Lovran s Mošćenici i Beršeceni lice osvjetlao. Tamo se nisu baš tisuća potratila, ali nije ni to istina, da je sve do krajevra u redu bilo; tamo se nisu vijale tal-janske zastave, ali se je talijanski pisalo od hrvatske obćine. Narod je progledao, pak je ovog mjeseca izabrao druge ljude. Obćinsko zastupstvo, gdje sjedi jedan Mate Skočanić i jedan plovac Spinečić, koga se poštenju i plemenitu srden mnogi čude, ter isti Talijani, takovo će zastupstvo sigurno za korak napred pomaknuti obćini i hrvatsko čućenje onih ljudi. Zivili svjestni Lovraneci!

Kad već govorimo o tih obćinskih stvarih spomenut ćemo ustanovu, koju bi valjalo promjeniti. Nam se čini, da nije dobro, da se može birati isti čovjek za glavara odmah i sljedeće druge tri godine. A to iz više razlogah: Glavar je obćino jedan od mudrijih, pak može takovu politiku imati, da prve tri godine nešto dobra učini samo zato, da bude izabran za druge tri, gdje neće ništa dobra učiniti; onda glavara po svojoj moći i ugledu lahko kupa i prikuplja za sebe glasove, kad znae, da može biti na novo izabran; onda se zastupstvo priučel glavaru malo po malo popuštati, i on lahko nehotice u grieh pada; napokon kad bi se svake tri godine drugi glavara morao birati, onda bi svaki imao manje prilike, da griehi, a više bi nastojao dobro vladati, jer bi znao, da će do mala njegovim djelom oštar sudac doći. Da su u naših zastup-stvih ljudi od oka i da jim nemože svaki lahko pokazati erno za bielo, onda nebi trebalo ovakova zakona, al kad imamo još mnogo nekih ljudi, potrebito bi bilo učiniti, koliko rekosmo.

LJETOŠNJI

RODJENDAN CAREV.

Naši će se čitatelji dobro sponi-njati, kako su noću 2. junija, tekuće god., kao na Jletnicu talijanskog ustava, potajnice ruke po nekotjih primorskih gradovih razsijale nekoliko talijanskih

zastavah i izdajničkih talijanskih progla-sah, smierajućih na odcepjenje ovog Primorja od Austrije. Spominjat će se također, kako su se poslje berlinskog kongresa, od koga se Talijani nadaše tobože dopopunjenu svojeg jedinstva, držali po svoj Italiji nebrojeni pučki sastanci, da izjave taj isti zahjev u lice ciele Europe.

Je li naš narod mogao ostati rav-nodušan na te spletke te mirne duše gledati, kako noćni nepozvani gosti i tudji narodi protežu svoje grabezljive ruke na zemlju, u kojoj je on pravi i zakoniti gospodar, jer se nalodi na ujoj od starine u ogromnoj većini? Nije, nego je čekao zgodnu priliku, da sve-ćano protestuje proti tim tih tajnim tih javnim talijanskim željam i namam. Ta mu se je prilika pružila na rođendan njegovra Carev. Na taj je dan htio da po-kaže, ne samo kako je vjeran svojemu Caru, nego također kako je pripravan braniti do zadnje kapi krvi i ovu grudu zemlje, koju su mu ostavili njegovi oci. Zato ga je ljotos i proslavio na neobićni i nevidjeni dosad način.

Gori od Tolmuna, na skrajnoj slav-ensko-talijanskoj granici, pa dolj do Raaba u Dalmaciji, ciele austrijsko Pri-morje našlo se u predvećerje i večer toga dana u jednom jedinom plamenu. Kao na dogovor, na svakom brdu, na svakoj glavici, na svakom humku, gdje god stanuju Slavenci, gorio je svoj na-radni krieg, te na daleko i široko na-višećivao svojim plamsajeni narodno veselje i nepomićnu slavensku vjernost prama Caru i domovini. Pa doćim su sela i zaseci izjavljali uz kresove svoje domorodno odusevljenje, to su mjesta i gradovi davali oduška svojem domoljublju. Dopodne uz svećanu službu božju, a popodne i večer uz veselo gostje, uz sviranje glasbe, uz pjes i sjajni razsvjetli kućah i ondje, gdje se to dosad nije nikad dogodilo. Ljudi nam pišu i pripoviedaju, da jos nikad nisu vidili takova čuda; da naš narod nije jos nikad bio tako slozan i jednodušan u nijednoj stvari, kao ljotos u slavljenu rođendana Careva. Mi smo o toj neo-bićnoj svećanosti dobili sa svih strana nebrojenih dopisah, da je štampamo. Ali kako nam to nije moguće, tako štampamo samo nekoje, da naši čitatelji vide i sami, što je tu bilo, prosee, da nam ostali nezamjere, što jih nemožemo služiti.

Nam je ovom prigodom, što se tiče Istre i Kvarnerskih Otokah, onako na srdu, kako onomu, koji za prvi put vidi zrelo voće na stablu, koje je on svojim rukom posadio i kroz tolike godine brižljivo gojio i zalievao. Milo nam je, što nam je to voće palo u krilo baš na rođendan Carev; zato i mi vićemo iz sve duše: Živio naš ob-ljubljeni Car i Kralj, Franjo Josip I. A sad evo nekoje od tih dopisah:

DOPISI.

Iz Pazinграда mjeseca kolovoza.

Jos nikad nije Istra ovako sjajno i odusevljeno proslavila rođendan svo-jega premilostivnoga Carev. Od siedo starea do mala djeteta sve lećae na gorice i brlaka, da ondje pale kresove, da pjevaju i da se raduju sve u slavu rođendana Vladarova! Oni bezbrojni buktaći kriesovi po Istri bijahu ujedno vanjski znak nutranjeg ognja, ljubavi i vjernosti, što u sreću svakog poštenog u Istri Hrvata plamsa pram slavnom Hahsburskom domu!

I Pazingrad nije u toj svećanosti zadnji zaostao. Sjecao se dobro, kako ga ljotos neke erne liećosti ocrniti svojim izdajnićkim činom pred Carem i ostalim svetlom, pak je s toga nestr-pljivo čekao prigodu, da osvjetla svoje uvijek pošteno lice.

Na 17. u večer bijaše sa malom iznimkom sav grad razsvjetljen. Oduse-vljeni Pazinci hodahu po ulicah vapi-juć: „Živio!“ svomu Caru i njegovoj obitelji. Uprav veličanstven bijaše prizor, kad preko stoline rodoljubah poleti na obližnji vrh nad Pazinom te uz prasak ognja, uz puenjavu iz pistoljah i uz gron-or hrvatskih pjesamah orio se opetovani „Živio“ Caru i njegovu domu!

Sree ti se topilo od miline i ra-dosti u grudima, videći buktaće kriesove po visovih Lindarskih, Zarićjih i drugih. Ovim je odvastji pak sasvim osudio proklede spletke nekih talijanskih kapu-tašah, koji hjedose Istru izdati i ocrniti pred Carem i ostalim svetlom. Nam bezdušeni rovari i smutljivci, vam kojimi se protjelo igrali se narodnom srećom i poštenjem, dovikuju oni kries-ovi: „prestanite rovari, sakrijte se u vase tamne kućove i -- strepite!“

A narod, koji na ovaj način zna braniti svoju narodnost, svoju vjernost, svoje poštenje, jednom rieću svoje najviše svetlje, nije propao, on mora primiti svoju nagradu, on mora stići svojoj meti i tih cilju.

Samo jedna nas je stvar veoma neugodno dirnula. Iz pazinske naimo obćinske kuće, kao također iz kućah nekoje druge gospode, razprostirao se mrak i tama. Videći, gdje su isti dr-vovdjelje, postolari i druge upravu uboge kuće razsvjetlili svoje kolibe, zazeblo nas je u sreću, da su municipij i načel-nikova kuća ostali tamni! Ovim nas je opet gospodin načelnik u veliko uvrie-dilo, a radi bismo znati s kojega uzroka! Mi dobro znamo, kamo neke pazinske osobe skilje, al da će i pazinski mu-nicipij uza nje prionuti, toga lje ne misljamo!

Dostavit ću vam još i to, da se na 18. držala svećana sv. Misa za Caru uz prisustvo c. k. kapitanata i velikog mnoztvo puka. Na svršetku mise pje-vala se naški „Carevka“. U večer istoga

dana pojavili se opet kriesovi. Odlikovalo se, kako čujem, pazinsko polje, a osobito hrabri Lindarci na visu sv. Martina i Zaričani na Givičici. Zivili!

Iz Pazinske obćine na 23. augusta 1878.

Kad su bili nekakvi izdajice domovine dne 2. junija dali objestiti po Pazinu i drugde po Istri talijanske zastave ili bandere. To je ovaj hrvatski puk u Pazinu i okol njega protestirao, proti tomu, jako se je jadio, skoro pobunio, pak još se sada neprestaje govoriti o tomu. Tako se je bio razljutio! Nu klin treba klinom izbiti! Zato se nije zadovoljio pismeno protestirati, nego je na predvečerje rođendana Njegovog Velicanstva Našeg Prem. Cesara Franja Josipa I. a još više na večer sponenutog dana posve protivnom demonstracijom pokazao, da nelaje za Italiju nego da je pripravan ustati proti svakomu, ako treba, za svoju Domovinu i za svoga Cesara.

Kao što je u Pazinu, tako je bilo i u svoj Pazinskoj okolici veliko veselje. Iste su večeri naime i vrli Zaričani jako liepo razsvietlili svoje mjestance, noseći po njem kao pužala ili baklje od rženice, s pepela i petrolija načinjene svieće i vičuć: Zivio Naš Cesar Franjo Josip I.! I na Lindarskom brdu bilo je vidjeti najprije neki oganj, koga nošahu po briegu amo tamo, a zatim kasnije kries, kličuć okol njega neprestano: Zivio! Isto tako vidjelo se kriesovah i drugde, čak po Učki! To bijaše na predvečerje. Ali na rođendan Njegovog Velicanstva Našeg Presv. Cesara bijaše svuda puno ljepše. Do podna svečana služba božja u crkvah, po podne gostbe i ostalo veselje, a po zapadu sunca počeli plamsati kriesovi sve naokolo. Vidit ih bijaše osobito na Turčičevu briegu, na Strazići vrh željezničke postaje, na Lindarskom briegu i u Lindaru, u Zaričju i vrh Zaričja na onih brdnah, tamo dalje od Starog Pazina itd. Ali što govorim kriesi! Ne, to nisu bili kriesi, nego prava razsvjeta ciele okolice Pazinske! Na stotine malih i velikih nosilo je u rukah snopove od rženice ili od druge slame, lonce u kojih je bilo pepela polita petrolijem, pužala od koromača itd., pak hodili, ticali, skakali od veselja po tih briegovih sud svi u redu kao na procesiji, sud svi skupa u kolu da zapjevaju: „Bože živi, čuvaj Bože, Cara našeg i naš dom!“ i „Još Istra ni propala!“ sad raztreseni na sve strane. Kad bi viknuli: Zivio! oni s Turčičeva briega, odgovorili bi jim oni s Straziće, pak oni s Lindarskog briega, pak Zaričani, dajući si tako odgovor jedan drugomu, odgovor koji značnuje „Složnost u narodnoj stvari.“ I od grada Pazina bilo je čuti neprestano vikanje i pjevanje.

Tako je trajalo to liepo i dostojno veselje sve do 9¹/₂ ili 10. ure, a onda se ljudi razišli kući pjevajući i kličuć neprestano: Zivio Naš Prem. Cesar!

Scienu, da je bio ovo dosta sjajan protest proti onim izdajicam domovine, koji nas nastoje potaljančiti, onda odtegnuti od Našeg Cesara i predati nas mačeli Italiji. Mislim, da još nikad nije bio ovaj narod ovako probudjen i pripravan braniti svoju narodnost, nego li sada, kad ga njegovim neprijatelji izazivaju. — Pomisliti li natrag šest godina! to moram reći: „E pur si muove!“ pak to mi daje ufanje za bolju budućnost ovoga hrvatskoga puka!

Iz stare Liburnije 22. augusta.

Carev dan, narodni dan! To se je vidilo ove godine naime u našoj Liburniji. U svih Plovanjah u predvečerje pucali mužari i zvonilo zvana u slavu. Tako isto sutra dan p-zoru. Na rođendan služile se svećane svete Mise sa „Tebe Boga hvalimo“ i pjevalja Careva

pjesma. Crkve bijahu pune pobožnog puka. Na Voloskom, glavnom kotarskom mjestu, prisustvovala službi božjoj c. k. kotarski činovnici, kao i občinske oblasti sa školskom djecom. Isto tako i u drugih Plovanjah občinske oblasti i školska djeca bijahu u crkvah na prvom mjestu. Župnici su u svojih propoviedih opominjali vierni puk, da molji za Cara i za carevu u Bosni vojsku, koja uz teški napor oslobadja našu tamo braću izpod višestoljetnog turskog jarma. U nedjelju na večer, doli od mora pa goru do Rečine, buktise nebrojeni naši starodavni narodni kriesi. Stari Kastav grad bio je sav u živu plamenu. Na Voloskom sa luke razsvjetljivao grad veliki oganj. Isto su se tako liepo odlikovale Vepričačka i Lovranska obćina sa svojim velikim kriesi. U Lovrau bilo je milo slušati, kako su djeca oko kriesa pjevala „Bože živi!“ Milo velim, jer mi hoćemo da svojoj djeci ostavimo neoskrvjenju onu viernost prema Caru i domovini, koju smo mi nasliedili od svojih otacah. To isto bući rečeno o Mošćenich i Beršecu, kao takodjer o Klani, Sv. Mateju, Poljanah i Rukaveu. Na taj je način sav ovaj hrvatski puk pokazao, koga ljubi i komu kani bit vjeran do vieka. Bog živi na mnogaja ljeta našeg Cara i Kralja, Franja Josipa I.!

U Kastvu 25. augusta.

Riedko kad je Kastav slavio rođendan našega premlilostivoga Cara i Kralja na lakav svećani način kao ove godine! Vierno je pućansto svojevoljno pokazalo svoju odanost i ljubav prema Kralju i Njegovoj visokoj kući. U oči blagdana sjetise nas mužari na važnost slavećeg se dana, neprekidna pucanja probudi mas 18. Kolovoza, zastave narodne vijale se po ulicah, svećana služba božja obavila se u prisutnosti svih oblasti. Svećeničko slovo sjeti vjernike sa svetoga mjesta na velike kriesopiti i vrline našega obljubljenoga Kralja, a puka bijaše na licu vidjeti kako snjerno uzdavaše svoju molitvu na visine, nek uam Previšnji saćuva kralja i premili Matku dom. Oko 6 sati sakupise se oko našega stola oblasti i nekoi građani te uz zvuk muzike napiše zdravicu Nj. Velicanstvu, Njegovu prejasnomu simu i Njegovoj sjajnoj obitelji!

Na večer odoe se grad Kastav u neobičnu svjetlost, nebijaše kuće, koja nebi je razsvjetljena, a nebijaše ni grla, koje nebi na javnom mjestu pred gradom, zaviknulo mnogobrojne „Zivio Franjo Josip I.!“ Javno selalište gorilo je raznim bojami, crkveni toranj gojio je na svojem vrhuncu na daleko svjetleći se oganj, a brežuljci ciele obćine kriesiti se neizbrojenim ognji. reć bi sva okolica slavila je neopisivi dan. Domorodne pjesme odjekivahu ulicami, a po glasu moglo se razabrati, da je i krasni spol u velikom broju bio zastupan. Prostorije Čitaonice savršise svetkovinu, svećani ho ples zaključui nezaboravni nam dan!

Iza te imali smo drugu svetkovinu. Naš presvjeli biskup Dr. Juraj Dobrila prispio je u Kastav 23. augusta na večer. Grad Kastav ga sjajno doćeka, napravi mu slavaluk sa velikim napisom: „Dobro došao — Vjeri i Donu!“ — Poprati ga sa bakljami i bengalićkom vatrom od crkve, a od crkve do župnićkog dvora, neprekidno ga pozdravljajuć urnebesnim „Zivio!“ Biskup se odmah pri dolazku srdaćno zahvali, rekavši da nije zaslužio takova doćeka; al ga naš hrvatski puk, znajući dobro, da i u njega bje naša krv, pa kako ljubi svoju narod, još gromkije pozdravljao. Tim se i opet obistinilo, da krv nije voda, pak kad svoj k svojmu dojde, da nije veselju i radosti kraja ni konca. >

U Zminju, 19. augusta 1878.

Evo vam šaljem, štovani gosp. uredniće, opis svečanosti obavljene u Zminju, prigodom rođjenog dana našega Cara.

Jurve subotu večer bi obaviešćen puk o doćenoj svečanosti zvonjenjem u slavu, pa takodjer nedjelju jutro od 3¹/₂ sata na dugo se zvonilo, a za vrijeme zvonjenja orla se pucnjava iz pušakah.

Ob jedanaestoj uri bi velika svećana misa uz podvorbu, a poslje mise pevalo se latinski „Tebe Boga hvalimo“, na koju prisustvoval je mnogobrojni svijet, sve zastupstvo občinski i sva gospoda građanska: za vrijeme sv. mise i „Te Deum“ se je pucalo iz pušakah. Poslje objavljene svečanosti u crkvi oko 12¹/₂ poprati župnik i ovdajuše duhovništvo občinskoga načelnika u občinski ured, kamo dojde mnogo zastupnikah občinskih i građanske gospode, gdje pak župnik Orlić izgovori prilozeni govor prigodom ove svečanosti. Svršivši svoj govor pohvali načelnika i ostale, te vrati se u svoju kuću, a tako i ostali učiniše.

Kad nastane noć ob 8 uri počelo se opet zvoniti u slavu, tada bi odmah razsvietljen čitav gradie najosobito pak trg Zminjski. Na občanskoj sgradi bi zato pripravljena uzvišena kruna careva sa podpisom W. F. G. I. i sva razsvietljena. Pod ladanju došli su školari s učiteljem i pjevali sa hrvatski carevku „Bože živi“, koju su takodjer pjevali i u crkvi poslje „Te Deum“. Kad su svršili pevati kojput zaviknuše „Aviva“, „Zivio“ zavapili su se bojali. (Koga? Ured.)

Razsvietljenje grada trajalo je do 11 ure večer. A sud evo župnikova govora:

„Štovana Gospodo! Prigodom današnje svečanosti dopustite, da Vam koju rećem i kao župnik i kao zastupnik. Danas velikom radošću i neobićnim veseljem moramo da svetkujemo rođeni dan Njegovog Velicanstva Našega premlilostivog Cara i Kralja, Franja Josipa I. Rećoh neobićnim veseljem, jer po božjoj providnosti i po opunovašću veselasih u Berlinskomu sastanku, izpunjuje se ovog mjeseca svećana prisega, koju svaki austrijski vladar, tako i naš car učini pri svojoj krunilbi narodu hrvatskomu, to jest, da će nastojati osloboditi braću našu izpod turskog jarma te pridružiti ju ugarsko-hrvatskoj. Puk Zminjski bio je uvijek vjeran svomu Caru i njegovoj presvetloj kući. Naši Zminjski junaci kako vazda, tako su i sada na mig svoga Cara ostavili svoju domovinu, kuen i kućiešće, nekoi svoje razeviljene i nemoćne roditelje, nekoi svoje tugujuće žene i nekaju djecu, te latili se oružja, da se em bore i prolivaju svoju krv u turskoj zemlji za svog Cara, da izpune njegovu volju i njegovu prisegu, da oslobode našu braću, koji čame kroz 400 godinah pod turskim jarmom, da i njim svane zora slobode i prosvjete, te tako oprošćeni težkih okovah da i oni stupe u naše kolo i pod krilo i zaštitu Našeg Cara. Daj Bože da se svi vrata zdravi i pobiedonosni, a ciele naša hrabra vojska da na povratku pokloni pred carevo prestolje biser, što je 400 godinah bio u nekršćenim rukama, to jest Bosnu i Heregovinu! Vele slavan i hvalevriedan jest dogadjaj, koji se zbiva u ovo naše vrijeme i glede oćvećanstva, i glede kršćanstva i glede našega naroda, zato je vrjedno i dostojno da i mi ovaj dan osobitim veseljem i neobićnom svećanosju proslavimo. Tvrdio se takodjer nadati možemo, da će usljed tog dogadjaja i za naš hrvatski narod u Istri nastupiti bolji dani, da se naš narod i naš mili jezik neće više llaćiti i prezirati, jer će krv, kojom naša hrabra vojska natapa Bosnu i Heregovinu, dobrim plodom uroditi po naš jezik i našu narodnost. U toj nadi

zavapimo svim glasom „Zivio naš Car Franjo Osip I.! Živila njegova hrabra vojska!“

U Baški 19. kolovoza 1878.

Za mojeg se života nije još nikad ovdje tako sjajnim načinom proslavio dan narodjenja Njegovog Velicanstva, Našeg premlilost. Vladara, kao što ove godine. Naš narod, koji iz dubine srea ljubi svog Premilost. Vladara, hotio je ove godine baš činom dokazati, da kao što su bili naši stari pradjedovi odani Vladajućoj kući, da smo takodjer i mi dušom i telom njoj privrženi. Nakanio sam stov. čitateljstvu tog cienjenog lista u kratko opisati ovaj proslavljeni dan, koji će ostati neizbrisiv u pameti ovdješnjim stanovnikom.

Već u oči rođjedana Nj. Velic. I. j. u subotu u jutro opomene nas gruvanje mužarah, na doćudju dan 18. kolovoza. Dićna naša mornarica pohrlila odmah na brodove, te je nakitila mnogobrojnim zastavami, a i po svih crkvah u području ovog mjesta, hje dan isti znak na dolazeću svetkovinu zvonjenjem o podne i na večer.

Drugi dan izhodom sunca zapoće gruvanje mužarah, a po tom pohiti malo i veliko, te nakiti brodove, a imaćiji kuće mnogobrojnim zastavami. Ravno u 10 sati zapoće služba božja svećanim načinom, posle pak vjerovanja izreće puku krasno slovo naš velleć. Gosp. župnik, predočujuć bogoljubno svojemu stadu, kako inamo biti odani i privrženi dušom i telom Nj. Velic. našemu Premilost. Vladaru. Po dovršenju sv. misi hje blagoslov pred presv. Oltar. sakramentom uz svećano pjevanje „Tebe Boga hvalimo“, a crkva bila je dubko bogoljubnim narodom napunjena. Pod sv. misom veselo se pjevanje izmjenjivalo i gruvanje mužarah. Posle podne igralo je kolo mlado i staro, što se još ovdje do sada nije nikad dogodilo, u svećanom bielom odiehu crvenimi i modrim pojasj po bokuh, a u kolu se pjevala Carevka i ostale krasne narodne pjesme. Odmah zatim nadošli mladići i djevojke sa svojim sviraći iz obljunjeg sela Jurandvora, koji su veselo pjevali i plesali na trgu sve do na večer, a zatim se vratise kući kličuć gromoviti Zivio! Pod večer pak uz veselo pjevanje i plesanje nastupi razsvjeta, što je bila preredka novost za ovo mjesto. Od imućnijih svaki metnuo po više svećah po prozorih, a osobito nije u tom zaostalo naše svećenstvo, činovništvo, a nit obćinari; dapaće hje i na kući velleć. našeg župnika baš krasni transparent napisom „Zivio naš car Franjo Josip I.“ odozgor brv. grbom, kojeg su držali dva krasna angela. Osim toga vidjeli se i veliki krasovi na obljunjih brdih i na otočiću Prviću, načinjeni od ondesnjih pastirah. Već pod kasno doba sve igralo i pjevalo, plesalo malo i veliko, mlado i staro i posvuda se vikalo gromoviti „Zivio“, da je bilo milota gledati i slušati. Napokon se morao i razlati, narod zaviknuv još jednom Zivio i zapjevav Carevku, krene kući, — tim se svršilo 18. kolovoza ove godine, koji će ostati nezaboravan u srden svakog pojedinog ovdješnjeg žitelja.

Po ovoj svećanosju sa bašćani pokazali, da su i oni Hrvati, da i u njih hrvatska krv bje, da su vierni, privrženi svojemu Vladaru, našem Premilostivom Caru Franji Josipu I., i da neće pustiti da dođu u ruke tuđincu, zakletomu neprijatelju Talijanu!

Jedan mornarski sin.

Iz Dubca u Omišlju na otoku Krku dne 18. kolovoza 1878.

Molimo Slavno uredništvo „Naše Sloge“, da nam blagoizvoli u svojem cienjenom listu ovo nekoliko redakah uvrstiti.

Zarko sunce već počelo pripicati po omišalskih ulicah, a maleno se družtvenice djacko s ostalimi rodoljubi i domorodci, saslalo, sa poglavarstvom dogovarajuć se, kako i što im uraditi, da se čim bolje i ljepše sprovede dan 18. kolovoza. —

Zvonovi zazvonili, muzari zagrmili i eto ti znaka i poziva, da se požuriš u crkvu, k službi božjoj, koja se imala služiti za Njegovo Veličanstvo, našega premilostivoga kralja Franjo Josipa I. Družtvenice podje iz trga put crkve, da i ono sudjeluje pri toli važnoj i znamenitoj svečanosti. U crkvi je stajalo sve u najboljem redu. Naše poglavarstvo već sjedelo na svojem opredijeljenom mjestu. Uz poglavarstvo stajahu umirovljeni stari činovnici, ljetosnji mladi vojnici i skolska mladež. Naša omladina, liepo se poredav, ozbiljno stoji i čeka. Svi se odjeli što ljepše i pristojnije drže, a na licu im se strani, dakako po staroj navadi, struk bosiljka vije. Na licu svitih mogao si čitati nekakvu ozbiljnost.

Služba božja započme. Sve bilo uprav svečano. U vrijeme Slave, Evanđelja, Vjere i Podizanja tutnjili su muzari. Slavije pako i svečanost svrši se sa: „Tebe Boga hvalimo“. Velečastni naš gospodin župnik i dekan, blagosloviv svoje stado, svoj pobožni puk presv. olt. Otajstvom, zaključiv svečanost. U isto pako vrijeme orili se muzari na daleko i široko, da je sva okolica odjekivala. Puk se raziaso noseć u sreću liepu uspomenu današnjega dana, današnje svečanosti.

Poslje podne maleno se družtvenice opet sastane kod čaše vina, da se malo porazveseli. Tu se napijale zdravice našemu premilostivomu kralju, braći Hrvatomu, braći u Bosni i Hercegovini, radujuć se od sreća, što i njim već jednom prosinu lud svjetla, koje će ih tmine izbaviti. Nemogomo ni moćiti a da se nesjetimo i naše braće u Istri, zeleći da i njim Svevišnji dade toliko jakosti i srčanosti, da se svojski opru i suprotstave Talijanom, svojim starim neprijateljem i gnječiteljem. — Zarko sunce bilo već podobro odmaklo. Nestalo one zege i sparine, što no običaje za dugih ljetnih danah, a osobito po podne, zeći i sukati. Zapadnjak razastro svoja lagana krila te počeo po malo duvati, ublažujuć umorena uda.

Mladi vojnici sa svojimi sudrugovi, da što veću čast izkazu, započmu na trgu narodno kolo, koje se igralo do tamna mraka. Medjutim počeo mrak sve gušći padati, te svoju koprenu po tmastoj zemlji razastirati. Da se pako veselje što ljepše i udobnije svrši, odputismo se svi ukupno uz sviranje naših domaćih sopilah k Sv. Antunu, na omišalski ljepogled. Pri sv. Antunu napravio se kries. Oko njega se plesalo, pjevalo, a urnebesni živio orio se glasno po malenoj, čak do mora, prostiruć se dolinici. Dok je kries trajao, bilo veselje neizrecivo, neopisivo; čim pako kries prestao, prestalo i veselje. Nu nebi dugo — u tmini čas sve opet oživi. Na obzoru se pomoli blledi mjesec, taj noćni putnik. Izaš da i on vidi, da i on bude članom ovoga veselja. Kad družtvo zapazilo mjesječinu, staroga bubajka, počelo se opet veseliti i skakati. Sopile zasvirale i urnebesni živio se opet razljudilo gorom i dolom. Evo te opet novoga veselja i radosti pri mjesječini. Slavije je trajalo do kasne dobe noći. Svršilo se s narodnom pjesmom „Još Hrvatska ni propala....“ i trostruko urnebesnim, „Živio nam Nas premilostivi kralj Franjo Josip I.“!

U Oprtlju (Portole) 24. kolovoza.

Molim, da mi izvolite dati nekoliko mjesta u vašem cienjenom listu. Čitajući u raznih novinah, kako se proslavio dan 18 kolovoza malo ne po

svih mjestih naše domovine, naime rođen dan Premilostiva nam cara Franje Josipa I. te uzalud čekajući, da će norda sjetiti se iko u ovom malenom mjestancu, da izjavi svečanost ovog mjesta, koju je barma učinilo svećenstvo sa pobožnim pukom ovdje i u okolici stanujućim, evo mene, da bar koješta o tomu napomenem.

U 10 sati počese zvonovi razlijevati svoj mili glas, tako, da je morao svaki upitati, što je danas?

U brzo se sakupi velika množina puka u crkvu, da podigne svoje molitve za mila si Vladara. U 11 sati započme sv. misa, koju je čitao veleč. g. dekan Anton Turak sa dvorbom od dvaju kapelana. U blizini sv. žrtvenika prisustvovali je g. glavar ove občine sa ostalim činovničtom, a pokraj ovih skolska djeca sa svojim učiteljem, s desne strane djevojčice u bjelini kano angjeli. Bilo je dosta inteligencije, osobito liepi broj gospojah. Sve te je pobudjivalo u sreću na zahvalnost G. Bogu za miloga si vladara, a ujedno polećalo, da se utečeš svojom molitvom prama visokim nebesam za daljnje milosti i za dug život svoga Vladara i visoke njegove kuće. Poslje bilo je „Tebe Boga hvalimo.“ Po dovršenju tako službi božjoj čestitase ovdješni svećenici i ostali činovnici g. glavaru, da on izrazi odanost naroda visokoj vladajućoj kući.

Mogao si vidjeti svakomu skoro na licu veliko veselje, što je onaj dan doživio, a tim većma što se dižu izdajice svoje domovine svaki dan više. Treba imi znati, da će isti vjeran narod, koji je veselo proslavio taj veliki dan, za svoga Vladara bili spremni žrtvovati zadnju kap svoje krvi, te da će onako pohjedonosno dizati barjak svoje domovine, kano što podigose braću njegovu nad bjelin gradom Sarajevom, oslobađajući kršćanstvo od hjesnog okrutništva Turskog.

Braće samo slozno rieču i tvorom, pa ćemo uvijek pobjedjivati neprijateljsko orudje. —

Iz Šumbroga 29. kolovoza.

Čast imam vam javiti o svečanosti učinjenoj u Šumbregu dne 18 l. m. prigodom rođjendana Nj. Velič. Služba božja pred i po podne bi obavljena naj-svečanije, kojoj prisustvovala množina puka. U oči istog dana bijahu paljeni mnogi kriesi. — Jučer sam bio za prvi put kod Satlovreća (S. Lorenzo) i proti mojoj nadi nadjoh u mestnom župniku ne samo najljubeznijega čovjeka, nego takodjer i dobra narodnjaka. Evo čujte kako se proslavi N. V. rođjendan u Satlovreću blizu Baderne.

U predvečer i na dan iste svečanosti zvonilo se u slavu. Na dan svečanosti se je mnogo hitalo, naime pod osobitimi dieli sv. mise, koju služise veleč. mestni župnik. Ovaj pod sv. misom proizbori nekoliko rieči puku, počujuć ga o uzroku svečanosti, te kazao narodu kako treba nutarnju čud i ljubav takodjer vanjskim načinom napram svomu vladaru pokazati. Puk saslušao svojeg pastira, napraviv poslje mnogobrojne kresove. Napokon u večer sakupiše se svećenici i drugi odličniji ljudi mjesta na prijateljsku gostbu, mjestni glasbari svirahu carevku i učiniv gostovi mnoge napitnice N. V. i njegovoj obitelji u zdravlje, ljubeznim se pozdravom razidoše. Sto više! Grad bi razvjetljen, a u prvom redu župni stan i većina mjestnih kućah. Svakuda se je vidilo kresovah.

Iz Opatije mjeseca kolovoza.

Opatija, to starodavno hrvatsko selo, taj dražestni prediel hrvatske domovine, doživila je ovoga mjeseca veselo danak. Jur davno bili joj i u crkvi i u občini tudjinci ili tudjinski misleći gospodari. 19. proš. m. proslavili Opatijci

imenovanje njihovoga čovjeka kao erkvne glave, i odlučili na čelo občine izabrati čovjeka, koj će na njihovu, na hrvatsku mislili.

Crkvene poslove u Opatiji obavlja kapelan spadajući pod župu volosku, a pod biskupiju tršćansku. Crkveno dobro, starinsko, spada arhidiakonu riečkomu, koji ima po ovoj opatiji naslov opata „Ad palum“. Takovim bi pred kratko imenovan poznati hrvatski spisatelj proč. g. Ivan Fiamin, rođen Opatijac. Rečeno dana dodje on u svoj zavieaj i bi instaliran opatom uz prisustvo poglavitoga gospodina dra Petrisa, kotarskoga poglavara, velečastnoga gospodina V. Kranjca, župnika voloskoga, i gg. občinskih starješinah. Uratile se neke stvari o posjednu te ustanovilo čje je slo. Prečastni g. Fiamin je za svoju osobu sav dohodak, koji bi njemu išao kao opatu, poklonio crkvi. Nije to Bog zna slo, ni vidi se iz toga njegovo dobro srđee, a opet Opatijcem i to malo većma će dobro doći. Poslje obreda bijase čedan štov, gdje su uz još neke znanee prisustvovala spomenuta gospoda osim kotarskoga poglavara, koj je rad poremećena zdravlja bio prisiljen druztvo ostaviti. Tu, u druztvenu čisto hrvatskomu, bilo je nazdravljeno raznih zdravicah. Prvu je nazdravio novo instalirani opat Caru austrijskom i kralju hrvatskomu, koj se je dostojao njega Opatijca počestiti tom častju. Njemu je nazdravio veleč. g. župnik voloski, te jedan starješina opatijski u ime ostalih, koji su se suzom i oku narodovih svomu čovjeku kao svomu opatu. Veseli „Živio“ nebi ni koea ni kraja.

Opatija je podobčina občine voloske od neko vreme. Slabom upravom i občinitim postupanjem glavarstva voloskoga ozvoljili se Opatijci. Oni su toga dana odlučili birati novo zastupstvo kao svjestni občinari kao čestiti Hrvati. Velikom radošću bilježimo to. Lovranci su se jur izkazali. Opatijci zajedno sa svjestinimi Vološćaci izkazali će se. Nani se prikazuju dani bolje budućnosti!

Franina i Jurina.

Fr. Jure, ča da je neki dan bila susa va Kastro?
Ju. Je, ma se je valje za tom namočilo, pak je nekemu dosta vodl za opauak zašlo.

Ju. A znaš li pak ti, Franee, znaš ni nikad opozicijona to je protivnosti va Voloskoj reprezentancu?

Fr. Zaš bi morali protekol protelat, da se ki ča suprotivi.

Fr. Tako ča ga prvo store?

Ju. Ma da ja!

Fr. Ki acijnai holje stoji na Lovranu, Jure? Ča oni od komitata za računai, il oni od reprezentancu?

Ju. Bog te videl, ča nisi još čul, da je reprezentancu likvidala, pak je komitat jedno i drugo na so zel.

Fr. Frano, tako ča misliš: čemo preuost Juntu va Pazin?

Fr. Neke, čemo se još ča pogovoriti na laznom.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. kolovoza 1878.

U ovo doba godine neima obično nikad velikih političkih novostih, pa ni ljetos; jer se visoka gospoda, koja svietom ravnaju, ponajviše odmaraju od svog truda i napora.

Kod nas u Austriji hoće početi doba novostih stopram tamo kancem

septembra, onda početkom novembra, a u decembru će mjesecu biti u naj-ljepšem cvietu; jerbo kancem septembra će se otvoriti pokrajinski sabori, početkom novembra carevinsko vieće, a u decembru da će se sastati delegacije. Sad je u nas sav politički život sbljen u trvenje stranakah i onih carevine pokrajinah, u kojih se obavljaju izbori za pokrajinske sabore. A to biva, osim ostalih, osobito u Českoj, gdje da je narodna stranka naučila stupiti opet na bojište u kraljevinskom saboru, dapače da bi pod nekojimi uvjeti bila voljna doći i u carevinsko vieće. Kamo sreće, da se je na to odvažila koju godinu prije: mozebit bi sada nekoje stvari u Austriji imale drugo lice!

Ali, da se vratimo k[visokoj, gori spomenutoj gospodi, moramo reći, da se našim vladajućim krugovom ipak nije kada odmarati, jer radi zaposjednuta Bosne i Hercegovine imaju pune ruke posla. Polazak naše vojske u one zemlje pretvorio se u pravi živi rat, kao što smo već to i zadnji put napomenuli, koji je tim ljuci i teži, jer se vodi sa zanešenimi, raztrkanimi ustaskimi četami, povrh toga u zemlji, u kojoj neima ni putevah ni udobnostih, kakvim su vicni na europsku odgojeni vojnici. Sa svim tim, naša je vojska liepo napredovala, jer je dne 19. uzela Sarajevo, glavni grad Bosne ponosne, te se sad sa starog sarajevskog kaštelah vije slavnja carska zastava. Koliko je taj znameniti dan našu hrabru vojsku stajao truda, muke napora i junačke krvi, to se najbolje vidi iz izvješća, što ga je o tom događaju dao vrhovni zapovjednik, general Filipović. Od rana jutra pa do dva sata po podne tekla krv na potoke sa jedne i druge strane. Turci se borili kao lavi, muško i žensko, djeca i stari, čitavo i ranjeno, sa svakog je okna, sa svakog krova, sa svakog zakutka pućalo na naše vojnike, a izza svakog dovratka, ugla i zaklonka sjevala na nje sablje, noževi i ljući handzari. Ali, ako su Turci junaci, nisu ni naši kukavice: to su na oči cietoga svieta zasvjedočili i sad kod zauzetja Sarajeva. Pa ako ikad, to se možemo uprav sad ponositi sa svojom hrabrom vojskom, jer je i opet pokazala, da je ustrajna i da se neboji smrti, kako ikoja na svietu. Nego zauzetjem Sarajeva nije stvar gotova. Tu će još trebati neizmierna napora, dokle se iztrebe mnogobrojne ustaske čete sa šumah i planinah, kano su se slegli poslje poraza u Sarajevu. Zato se sad i nećuje ništa sa bosanskog i hercegovackog ratišta, jer glavni zapovjednici čekaju na novu i veću silu, koja se uprav sad šalje za njimi.

Ali, dočim se naša vojska drži onak hrabro na iznemadanu ratištu, raznose se Europom nećuveni i nevjerojatni glasovi. Veli se naime, da je Andrassy sklopio bas sad s Turskom ugovor, uz koji pripoznaje nad Bosnom i Hercegovinom vrhovnu vlast Sultana, pa da će mu je Austrija i vratiti, čim je umiri i uredi. Ako je to istina, onda može već biti sve na svietu. Zasto se onda lije naša krv, zasto se troše naši onoliki novci? Znamo, da je Andrassy Magjar, znamo da se Magjari ljute na prelaz u Bosnu te priete radi toga go-lovo bunom; ali znamo i to, da se u državi, kakva je naša, moraju uzeti u obzir težnje i drugih narodah, ne samo Magjarah. Zato mi tu viest ndržimo za sada nego za puku izmišljotinu.

Što je kod svega ovog posla fajeno jest to, što nije naša vojska zaposjednula Bosnu već pred dvie godine, il barem onda, kad nam ju je nudila Rusija. A to je sve Andrassyeva zasluga. Ali mi se nekako nadamo, da ćemo viditi još na Izloku Austriju i Rusiju zajedno vojevati proti Turčini. Ni Englezom na otoku Cipru nećvatu ljepše ružice nego nam u Bosni.

Turci su je i tamo latili oružja. Ruska vojska nije još ni sad ostavila okolice Carigradske, nego sjedi kao i dosad u sv. Stjepanu i drugih tako utvrđenih mjestih. Dapače, kako Turska neće, da izvede nekajih berlinskih ustanovah glede Grčke: tako joj Ruska prieti da će provaliti vojskom i u Makedoniju, da ju sjeti te njezine dužnosti. Bugari nisu već sad zadovoljni, što jih je berlinski kongres pocepao na dvie različite domovine; a Rusi da im to povladuju te gotovo obećaju, da će i prije nego misle vidjeti ujedinjen svoj narod. Mnogo se govori, da će ruski Car dati Poljacom samoupravu, zato da je iz Varšave pozvao u Petrograd i poznatoga kneza Velopoljskoga. Na 22 su naša braća Srbi u kneževini slavili veliki događaj svoje državne neodvisnosti.

ISTRANOM!

Ustaj, rode! iz sna se probudi —
Vila tvoja k slobodi te zove:
Od istoka mlada zora rudi,
Uško naše zlati već vrhove!

Dugo dugo vremena si spav —
Prezren, gažen dugo tepr si,
Stoga nisi uživao prava,
U sužanstvu gnjusnom cvilio si.

Ustaj, rode! svojo pravo traži,
Za slobodu, Cara ka lav plani:
Zvijer da nisi, da si čovjek kaži,
Neka strepe pred tobom tirani!

Zaljni li neko biesne psino
Nestrasi se — hojak tuješ sreli —
Grom će ubit psine sa vedrine,
A ti slavno doći svojoj moti!

A. K.

BRATOVŠČINA HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

POZIV.

Dne 23. septembra bit će u Kastvu godišnja glavna skupština „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“, te se pozivlju članovi da izvole istoj mnogobrojno prisustvovati.

PROGRAM.

1. Izvjestije tajnikovo
2. Izvjestije blagajnikovo
3. Izbor novog odbora.

Bratovšćina Hrvatskih ljudi u Istri.

U Kastvu dne 27. augusta 1878.

Vjekoslav Vlah Er. Jelušić
Predsjednik Tajnik

OB UZGOJU

DOBRIH LIVADNIH TRAVAH.

Širokopuz (agrestis alba stolonifera; Tioringras).

Kod troskota (narod hrvatski u Dalmaciji naziva ju također i rosuljom) ima više svrstih ili odrodah, koji su ponajviše znani kao oranizena travurina, izmedju kojih jedini širokopuz vrijedi kao kulturna trava osobito za sjenu livadah, kao također i za pašu našoj domaćoj stoci (osobito ovcam).

Ova je ponajstarija od svih gojenih travah, prije je osobito u Englezkoj strastveno njegovana bila, s toga se nije po svoj prilici o nijednoj drugoj travi toliko pisalo i razpravljalo po gospodarskih knjigah i novinah, koliko ob ovoj travi. Još se i sad neki gospodari ne slažu o istoj, čemu je po svoj prilici uzrok taj, što svagdje negoje ovu pravu vrst širokopuza.

Pravog širokopuza nalazimo, na vlažnih livadah, po jareh, u šumah, tratinah (utrinah) i na obalah potocih.

Ova trava pruža se od 1—2—3 i tija do 6 metarah. Na tu se ne treba predstavljati kao da će se od iste 3—6—18 stopah dugo sieno kositi, Nego biljka se pruža po zemlji i kod svakoga koljena pruži korjen u zemlju a kod svake ove točke diže u vis travku 1—1½ stope (32 c. m. — 48 c. m.). Toliko dakle može kosa odneti a no viša.

Takodjer na povoljan i jaku zemljištu daje obilnu i gustu pašu, raste tija do pod zimu; u blagih podnebnih rabe gospodari ovu

travu i u zimi za pašu; a ovo je tim korisnije, jer onda sadržaje u sobi mnogo hranivih sastojinah, tako, da ju govuda (a osobito svinjovrlo žderu od svake ine trave i siena, a i mnogo mlieka kravo daju; pa i konji ju vrlo rado žderu.

Položaj i zemljište. — Ova trava ljubi zemljište vlažno, koja se natapaju, ali ne može podneti stojeće vode.

I zbilja dobije li ovakovo zemljište, koje je močvarno i kojem nemanjka vode, onda podaje pično sieno, koje se poznaje osobito kod ovcah, jer se isto od širokopuza dobro udebljaju.

Suprot na suhom i bršavom zemljištu postaje tako tvrdom i mršoknom, da ju nikakva domaća životinja žderat neće. Za krajovo maglovito i vlažno osobito ju prikladno.

Obdjelavanje zemljišta. — Nastoj, da ti zemlja na kojoj želiš ovu travu sijati, bude dosta rahla i bez drugih zločaste travurine.

Način i količina sjemena. — Širokopuz može se razploditi na dva načina, i to: sjemenom ili se korenjem i vriježama. Za jedno jutro austrijansko (1600 C hrvati) dočija 5—6 n (2 Kg. 80 Dg. — 3 Kg. 86 Dg.) sjemena, jer su sjemenko vrlo sitno. Ova se trava takodjer i sa korenjem i vriježama vrlo lahko razplodjuje i to sljedećim načinom: Livadu su uzore, gdje širokopuz raste, korien i vriježe sa izdrljaju i to sa ostrum željeznom hranom, pa se onda pokupi i sadi na juv pripravljenu njivu (dakako razumijevam ovu njivu, koja je močvarna i kao takova ne daje druge koristi osim, da ju protivori u livadu) u redove, koji su razdalako 4—6 palenah (11 c. m. — 16 c. m.), pokrije se ¼ biljko zemljom, ili se pako po Spronglu razraza izdrlju u komado dugo 2—3 palca (5 c. m. — 8 c. m.), onda se razbacaju po jednako i pušta ovcu da ih nabiju t. j. priklisu. Vriježe potpurno za kratko vrijeme iz izdanakah, budući da svaki uzao njihov pušta u tlo (zemljište) vlnkate korenje; a za neke vrijeme ovakova se njiva zatratni u livadu.

Njeza pri rastu. — Prvu godinu ne smije se sa domaćom stokom pastiti po posadjenju ili posijanju njivi i to sve dotle, dok se ista dobro ne utokoreni. Najbolje napušta na natapanih livadah, ako se može upustiti dosta vode, pa ju takodjer onda i dovoljno odpušti.

Žetva, uporaba i korist. — Kad so ovoj travi poda močvarno tlo i dobro njeguje, onda još prve godinu daje vrlo obilnu žetvu. Neki gospodari hvale ovu travu velec, da spada medj vrlo hranive; ova hranivost osobito dolija tek u kasnije doba godine, i može se koristiti do pod zimu rabiti za pašu ili sieno. Susišta siena nije togotna, jer je dosta, da su ova trava riedi vanjsko vlage, i to biva često za jedan dan.

Sa jednog jutra dobit ćeš 2—3 godinu po 25—35 centih siena, pa onda dobru pašu; suprot u Englezkoj i Irskoj dobivaju za čudo od jednog našeg jutra 60—80 centih siena. Pa kad uzmemo i samo polovinu toga, već je to dovoljno.

Osobito je dobra paša ove trave u mjesecu listopadu i studenu, kad su ine trave već prestale rasti.

Crljena djetelina (Trifolium pratense; rother Wiesenklee)

zova se obična djetelina, ovatuća crljenimi glavicama i rastuća na naših livadah (jer ina crljena djetelina, koju po hrvatzkim raste, a zove se *gorška djetelina*). Ova (livadna) djetelina nahodi se na svim močvarnim livadah. Ista se od Stajerske (jerbo ju i ona crljena) tim razlikuje, što imade lišće malke više dlakavo, nego li Stajerska djetelina (T. pratense sativum). —

Takodjer medj dobro livadne trave spada i biela djetelina (Trifolium repens, waisner Klee). Biela djetelina raste posvuda samonice i zavo se tako radi svojih bielih cvietnih glavica.

Druga djetelini slična trava jeste *dunjica* (Medicago; Schurckenklee).

Najjače ćeš ju razlučiti od djeteline pogledav joj sjeme, koj je u dunjice zavintu kao spuziće, otkada je i stekla njemačko ime. Kod nas u Dalmaciji i u Hrvatskoj raste jedna vrsta dunjice samonice po suhim pašujacih i zove se *hmeljasta dunjica* (M. Lupulina; Hopfenklee), zato tako nazvana, jer od cvieta ostaju kasnije sitve žute glavice, kao što ih ima u hmelja. — Napokon medj dobre livadne trave spadaju i ove djeteline: 1. *zlatna djetelina* (Trifolium aureum); 2. *Svedska djetelina* (T. hybridum) i još mnoge druge. —

I tako mi je završit uzgoj dobrih livadnih travah, koje sam počeo još lanjske godine u rodoljubnoj „Našoj Slogi“ priobčivati, to zaklju-

čujuć velim: da sam ti isto napisao s najboljom namjerom, to dao dobru Božu, da se svakomu naprednom hrvatskom poljodjelcu dopadu, a on da što već korist iz njih crpi.

N. Vežić

Najzornik gosp. i Sumarsiva občinskog.

Različite viesti.

Domorodno veselje. Kako nam pišu iz Jelsanah, naš presvjeti biskup, Dr. Juraj Dobrila, bio je veoma svečano dočekan od onog pučanstva, kad je dne 21. na večer prispio tamo, da sutra dan 22. dioli Otajstvo potvrde iliti barme. Došlo mu naspruho prieko 180 školske djetce i mnoštvo seljakah. Pod službom božjom držao je presvjeti biskup sabranu u crkvi puku veoma ganjavli govor, javiv mu vesela srca radostnu vjest, da je naša vojska uništa u Sarajevu. Po slabi božjoj odjavo je rali toga svečani „Tebo Boga hvalimo“, a puk savršit crkvenu svečanost carevom pjesmom. Za stolom nazdravljalo se sa svih stranah Nj. Velič. Caru i Njegovoj hrabroj vojsci to ljepšoj budućnosti našo braće u Bosni i Hercegovini.

Gosp. Ante Mečar, pazinski gimnazijalac, oslobođen bi i posvema nedužnin proglašen dne 17. kolovoza t. god. nakon 43 dana zatvora u Ravinju. Bio je naime zatvoren rad onih komedijah od 2. junija t. g. Onjemo, da je taj mladić dušom i tielou Hrvat, to nemožemo pojmiti, kako je do sada mogao bit zatvoren na slavu neodkupljene Italije!

Pišo namu prijatelj iz Rieke. „Drago mi ju, gospodine, da vam mogu javiti o novom jednom našem talentu. Imno sam prilika viditi crnyon-slike, što jih ju iz manjih slikah povećano izradio naš mladi domorodac *Fran Pavčić*, Hrvat iz Omišlja na Krku. Jedno je obraz pokojnoga pjesnika Prorodovića, naručeno od djackog društva „Velobila“, a druga je stara neka gospodja iz Rieke. Oboje vam je to majstera izvedeno. Sano vam je gledati i diviti se, kako se je ciela slika verno popesla, kako su pojedina rlike, preglubi, čtani i svo čudestveno lipe izvedeno. Mladicu ju 18 godinah na potpunju. Bio je o trosku obitelji jednu godinu u Beču na akademiji, gdje mu se isti učitalji dive. Čujem, da je hrvatsku vladu zamolio za pripomoć. Nisam prorok, al mislim, da će taj mladenac na veliku čast našu biti, to je vriedan očite polivate i preporuke.“

Gosp. Ivan Sussan, ravnatelj računarskog oddiela visoke zemaljske Junte, pogledno je neki dan občinsko račune u Kastvu i Lovranu. U ovom posljednjem mjestu osvjedočio se je, da su istiniti prigovori odhera za pregledanje občinskih računah proti dosadanju glavarstvu. U Kastvu je došao, da razpita dosadanje djelovanje Juninog povjerenika. ka-jeja občinsko zastupstvo neće pa neće.

Strieljako društvo. Doznajemo iz dosta pouzdan izvora, da se uzduž cijelog austrijanskog Primorja namierava osnovati slavensko društvo *Narodnih Strieljaca*, da se u njem naša mladež vježba u oružju i kadkadna muški razveseli. Takva su društva u običaju po susjednoj Italiji i Njemačkoj, pa su svagdje pokazala, da neizmerno pomudljuju i promiču domoljublje i junčevost, bez kojih neima spasa nijednomu narodu, pa ni našemu. Zato se uprav veselimo tog viesti, jer će utemeljenjem tog društva naš narod stajati kao narozan junak uz obale orog mora. To će društvo biti, dakako, porazdieljeno na kotarske čete, koje će se u stalno doba hjeta sastajati sad ovdje sad ondje, da so nadiecaju u strieljanju i mladenackoj okretnosti.

Škole u Zagrebu. Na višoj djevojačkoj školi u Zagrebu biahju u sve 302 učenice, to 67 više nego lani. Na kaptoleskoj pučkoj školi bio je 261 učenik (26 više od lani); na dolnjogradskoj 417 učenikah (59 više od lani); na sveto duhovskoj školi bilo jih je 38 (3 više od lani). Na svih javnih i privatnih običih školah bilo je u Zagrebu 2191 učenikah i učenicah, (1. i 170 više od prošle godine). Od tih je 1933 katolika; 70 grčko-nesjednjenih; 17 grčko-sjednjenih; 160 židovah; 8 protestantah.

Ratni troškovi Rusije za prošloga rata proračunani su na 988 milijunah rubaljah (1 rubalj je 2 naša forinta).

Načtežit čovjek. U Škotskoj umro je prošlih danah mladić od 22 god., koji je težio 728 funatah.

Veliko blago (težor) našli su u Napolitanstvu u zemlji „Terra di Bari“ u jednoj zapušenoj pivnici staroga nekoga vojvodskog dvora. Četiri sto tisućah dukatah! ljudi nije šala!

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 31. Augusta 1878.

	OP.	DO.
	for. ind.	for. inf.
Vosak primorski i ugarski za 100 #	129	132
Kafa Portoriko	80	96
S. Domingo	70	96
Ris polj vrsiti	37	37 50
Čakar austrjjski	33 75	35 25
učeni		
Crvielo trave buhačo (Gri- santomo)	125	132
Narančo škrljica	9	10
Karubo puljezo	9	10
Ivančinsko		
dalmatinsko		
Smokve Kalamata		13
puljezo		10
Lituan škrljica	7	10
Badenki lituanale pulj. za 100 #	100	120
dalmatinsko		
Lešnjak	22	28
Šijira	24	37
Pšanica ruska	10	11
ugarska	10	11
galicka	11	
Kukuruz (turkinja) raski	6 50	7
ugarski	8	8 50
Paž	7 50	8 50
Ječam	7 50	8
Zob ugarska	7 50	8
arbanaska	6 50	7
Pasulj (fazol), polag vrsiti	13	15
raho		
Paž	12	14
Leča	18 50	24
Oriz italjanski	17	17 50
Englezki (kitjjski)	100	116
Yuna bosnaska	125	
morjska	114	120
arbanaska		
Istarska	52	94
Dasko koruski Jelovico	44	75
Stajerski	12	14 60
Orele	8	12 25
bukorico	53	80
Ulje litalj, njezo vrsiti	70	80
„ nabujajo		
„ srednjo vrsiti	55	
dalmatinsko		
Istarsko	14 50	
Kamenje ulje u bariliah	17	
„ u kaseliah	178	200
Keže straganje naše	107	134
sala volajo naske	72	117
„ dlm., ist. i bas	95	105
janjeva naske za 100 kom.	60	80
„ dalmatinsko		
„ kazno za 1 #	73	80
sumeno slano	58	65
„ salno	49	59
zeče za 100 komalah, u srobru	25	27
Bakalar za 100 #	26	26
Saredo i baril	15	24
Vitrolj nadri za 100 #	28	
zeleni	5 50	6
Maslo	76	91
Laj dalmatinski i naski	11 50	
Salo	49 50	50
Mast (salo raztopljeno)	41	49
Šlanina	41	49
Bakla stotilar (100 litarah)	26	
Galvski istarski za 100 #	9	9 25
litaj naski	8 90	9
Istarski	15	16 50
Lišće od jvorjiko	31	46
Vinsko strgotino (Gripul)	30	35
sploh	14	16
Med	3 75	9
Lumbar jabučico od javo- rike)	17 25	23 25
Pakal baril od 100 #		
Čunje (strace) za 100 #		
Katram dalmat.		

Griona bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazež, zadavica, rora, zapala ustih itd.

NADARENIHI

Prendinievih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini inčbar i Jekarnik u Trstu.

Veoma pomazu učiteljem, propovjednikom itd. Preb-
djenih kašljah noh, naradno juturno hreputavice,
nazež, zadavica, rora, zapala ustih ovih
sladkišah.

Opaziti. Valja se paziti od varaljah, koji je para-
njaju. Zato valja uvijek pitati *Prendini-ove sladkiše*
(*Pastiglie Prendini*) je glatlat, da bude na omotku
kutijice (skatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah
ima utisnuta na jednoj strani *Pastiglie* a na drugoj
Prendini.

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju sa u *Prendini-ovoj Ljekarni u Trstu* (*Far-
macia Prendini in Trieste*). — A Istan Trsta dobivaju se:
sa *Rieci* kod Prodana Jekarnika i kod Jecelca i
Pacičica mrođijara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pan-
toli-a, Kerpana i Kirnera; — u *Puli* kod Wassermanna
Jekar. i Sebrinera mrođijara; — u *Malom Lošinj*
kod Vrhani-a; — u *Zadru* kod Ličica i Berentini-a; — u *Šibeniku* kod Boreša
i Misure; — u *Spiljetu* kod Volpi-a; — u *Korčuli*
kod Zevotini-a; — u *Malarskoj* kod Pejani-a i u svih
boljih Ljekarnah iliti Specijarijah. 29